

Nr 65.

Ankom till riksdagens kansli den 20 juni 1946 kl. 11 fm.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker, m. m.

I en den 10 maj 1946 dagtecknad proposition nr 269, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till *dels* lag angående ändring i lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker, *dels* ock lag angående ändrad lydelse av 52 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse.

Berörda lagförslag äro av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker.

Härigenom förordnas, att 22, 23, 26 och 27 §§ lagen den 29 juni 1923 om sparbanker¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse:

22 §.

Sparbank må ej driva annan inlåningsrörelse än å motboksräkning eller å räkning för medel, som sparbank mottager i egenskap av erkänd skatteförmedlingskassa; dock att sparbank må för fyllande av tillfälligt penningbehov begagna kredit å löpande räkning eller kreditivräkning i riksbanken eller inländskt bankbolag eller annorledes upptaga lån.

Föreslagen lydelse:

22 §.

Sparbank må ej driva annan inlåningsrörelse än å motboksräkning; dock att sparbank må för fyllande av tillfälligt penningbehov begagna kredit å löpande räkning eller kreditivräkning i riksbanken eller inländskt bankbolag eller annorledes upptaga lån.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 22 och 23 §§ 1943:217, beträffande 26 § 1937:364 samt beträffande 27 § 1944:188.

Gällande lydelse:

En och — — — bestämda beloppet.
Ej må — — — uppsägningstidens
utgång.

23 §.

Insättning *å motboksräkning* skall antecknas i motbok. Motboken, som skall vara försedd med ordningsnummer, må ej vara ställd till innehavaren eller eljest löpande; ej heller må sparbanken träffa förbehåll, som skulle medföra att betalning till annan än rätt innehavare kunde av sparbanken åberopas. I motboken skall intagas erinran om att överlåtelse bör till nye ägarens säkerhet anmälas hos sparbanken. Har beträffande de insatta medlens utbetalning förbehåll gjorts, skall anteckning därom ske i motboken. Vid motboken skola vara fogade utdrag av denna lag och sparbankens reglemente, i vad de avse förhållandet mellan sparbanken och insättare.

Då medel *å motboksräkning* lyftas, skall anteckning därom ske i motboken.

I fråga — — — särskilt stadgat.

26 §.

Sparbanks utlåningsrörelse — — — sparbankens verksamhetsområde.

Sparbanks medel — — — än skuldebrev.

Lån må, — — — sparbankens fonder.

Är lån, — — — avseende inskränkas.

Lån, för — — — en gång.

Föreslagen lydelse:

En och — — — bestämda beloppet.
Ej må — — — uppsägningstidens
utgång.

23 §.

Insättning *i sparbank* skall antecknas i motbok. Motboken, som skall vara försedd med ordningsnummer, må ej vara ställd till innehavaren eller eljest löpande; ej heller må sparbanken träffa förbehåll, som skulle medföra att betalning till annan än rätt innehavare kunde av sparbanken åberopas. I motboken skall intagas erinran om att överlåtelse bör till nye ägarens säkerhet anmälas hos sparbanken. Har beträffande de insatta medlens utbetalning förbehåll gjorts, skall anteckning därom ske i motboken. Vid motboken skola vara fogade utdrag av denna lag och sparbankens reglemente, i vad de avse förhållandet mellan sparbanken och insättare.

Då medel *som insatts i sparbank* lyftas, skall anteckning därom ske i motboken.

I fråga — — — särskilt stadgat.

26 §.

Sparbanks utlåningsrörelse — — — sparbankens verksamhetsområde.

Sparbanks medel — — — än skuldebrev.

Lån må, — — — sparbankens fonder.

Är lån, — — — avseende inskränkas.

Lån, för — — — en gång.

Vad i tredje, fjärde och femte styckena är stadgat skall ej gälla lån med statlig garanti till den som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen.

Gällande lydelse:

27 §.

Utan hinder — — — sagda tid.

Lån, som — — — tio år.

Innan lån, — — — lånet sökes.

Såsom säkerhet må godtagas allenast inteckning i fastighet inom sparbankens verksamhetsområde, vilken är av beskaffenhet, som i 25 § sägs, och ligger inom hälften av fastighetens uppskattningsvärde. *I fråga om större städer eller delar av dem, så ock eljest beträffande jordbruksfastigheter må dock Konungens befallningshavande, efter sparbanksinspektionens hörande, medgiva, att inteckning inom sex tiodelar av såväl taxeringsvärdet som uppskattningsvärdet må godtagas såsom säkerhet; i taxeringsvärdet å jordbruksfastighet må därvid icke i något fall inräknas värdet av växande skog.*

Sparbank skall — — — för uppsägning.

Föreslagen lydelse:

27 §.

Utan hinder — — — sagda tid.

Lån, som — — — tio år.

Innan lån, — — — lånet sökes.

Såsom säkerhet må godtagas allenast inteckning i fastighet inom sparbankens verksamhetsområde, vilken är av beskaffenhet, som i 25 § sägs, och ligger inom hälften av fastighetens uppskattningsvärde. *I den mån Konungens befallningshavande, efter sparbanksinspektionens hörande, det medgiver, må dock inteckning inom sex tiodelar av såväl taxeringsvärdet som uppskattningsvärdet godtagas såsom säkerhet; i taxeringsvärdet å jordbruksfastighet må därvid icke i något fall inräknas värdet av växande skog.*

Sparbank skall — — — för uppsägning.

Denna lag träder i kraft, såvitt angår ändringarna i 26 och 27 §§, den 1 juli 1946 samt i övrigt den 1 januari 1947.

Utan hinder av eljest gällande bestämmelser må sparbank, som den 31 december 1946 är antagen till erkänd skatteförmedlingskassa, tillsvidare efter nämnda dag driva inlåningsrörelse, förutom å motboksräkning, jämväl å räkning för medel som sparbanken vid drivande av intressekontorsrörelse mottager av fysisk person.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 52 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse.

Härigenom förordnas, att 52 § lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse:

52 §.

Varda penningar — — — hos bolaget.

En och samma insättares tillgodohavande på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning må icke annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet ökas utöver fyra tusen kronor; dock gälla begränsningen ej om erkänd skatteförmedlingskassas tillgodohavande. Bankaktiebolag må icke ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock lämnat öppet att, då sådant prövas kunna ske utan olägenhet, i särskilda fall medgiva utbetalning utan avvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, varom ovan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshavaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken. *I fråga om medel, som bolaget mottager i egenskap av erkänd skatteförmedlingskassa, vare dock utfärdande av motbok ej erforderligt.* Ej må bolaget träffa förbehåll, som skulle medföra att betal-

Föreslagen lydelse:

52 §.

Varda penningar — — — hos bolaget.

En och samma insättares tillgodohavande på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning må icke annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet ökas utöver fyra tusen kronor. Bankaktiebolag må icke ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock lämnat öppet att, då sådant prövas kunna ske utan olägenhet, i särskilda fall medgiva utbetalning utan avvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, varom ovan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshavaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken. Ej må bolaget träffa förbehåll, som skulle medföra att betalning till annan än rätt innehavare av motboken kunde av bolaget åberopas.

¹ Senaste lydelse se 1943: 216.

*Gällande lydelse:**Föreslagen lydelse:*

ning till annan än rätt innehavare av
motbok kunde av bolaget åberopas.

I fråga — — — särskilt stadgat. I fråga — — — särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1947.

I den mån erkänd skatteförmedlingskassa, enligt vad därom särskilt är stadgat, äger driva verksamhet såsom sådan kassa jämväl efter den 31 december 1946, skall, såvitt angår nämnda verksamhet, 52 § i dess äldre lydelse alltjämt äga tillämpning.

Beträffande motiveringen för de sålunda framlagda förslagen får utskottet, i den mån icke redogörelse härför lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

I. Fråga om ändring i lagen om sparbanker samt lagen om bankrörelse i anledning av upphävandet av lagstiftningen om erkända skatteförmedlingskassor.

Föredragande departementschefen har anfört följande:

Vid anmälan förut denna dag av vissa författningsändringar, som sammanhånga med uppbördsreformen, har jag tillstyrkt bland annat, att förordningen den 30 april 1943 (nr 205) om erkända skatteförmedlingskassor och förordningen samma dag (nr 206) om utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor skulle upphöra att gälla från och med den 1 januari 1947, dock att författningarna alltjämt skulle äga tillämpning i fråga om betalning av utskylder, med vilkas erläggande skattskyldig vid utgången av år 1946 åtnjöte anstånd. I anslutning härtill torde förslag nu böra framläggas om sådan ändring av 22 § sparbankslagen, att bestämmelsen om rätt för sparbank att driva inlåningsrörelse å räkning för medel, som sparbank mottager i egenskap av erkänd skatteförmedlingskassa, upphäves. Nämnda lagrum bör alltså ånyo erhålla den lydelse lagrummet hade närmast före 1943 års lagändring. I samband härmed torde motsvarande ändringar böra vidtagas i 23 § sparbankslagen. Ändringarna torde böra träda i kraft den 1 januari 1947.

Sparbanksföreningen och sparbanksinspektionen ha framhållit, att skyldigheten att utfärda *motbok* komme att bli betungande i sådana fall, då sparbank efter upphävandet av lagstiftningen om erkända skatteförmedlingskassor önskade fortsätta intressekontorsrörelse avseende andra betalningsförmedlingar än skatteinbetalning. Emellertid lär det icke kunna ifrågakomma att utan avvaktan på en blivande allmän översyn av sparbankslagstiftningen helt uppgiva kravet på att *motbok* skall utfärdas i nyss angivna fall. Däremot synes det med hänsyn till sparbankernas verksamhet — och i avbidan på nyssnämnda översyn — skäligt att en övergångsbestämelse meddelas, enligt vilken sparbank, som den 31 december 1946 är antagen till erkänd skatteförmedlingskassa, tillsvidare må driva inlåningsrörelse, förutom å *motboksräkning*, jämväl å räkning för medel som sparbanken i egenskap av intressekontor mottager av fysisk person.

Förslag torde jämväl böra framläggas om sådan ändring av 52 § lagen om bankrörelse, att paragrafen ånyo erhåller den lydelse som paragrafen hade närmast före 1943 års lagändring. Även denna ändring bör träda i kraft den 1 januari 1947, dock att, i den mån erkänd skatteförmedlingskassa — enligt vad därom särskilt är stadgat — äger driva verksamhet såsom sådan kassa jämväl efter den 31 december 1946, 52 § i dess äldre lydelse alltså bör äga tillämpning såvitt angår nämnda verksamhet.

Bevillningsutskottet har i sitt betänkande nr 40 tillstyrkt Kungl. Maj:ts ovanberörda förslag, att förordningarna om erkända skatteförmedlingskassor och om utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor skola upphöra att gälla från och med den 1 januari 1947.

II. Fråga om ändrade utlåningsbestämmelser för sparbanker såvitt angår vissa lån med statlig garanti.

I proposition den 8 mars 1946 (nr 190) har Kungl. Maj:t — på föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet — för riksdagen framlagt förslag rörande utlämnande av lån med statlig kreditgaranti åt den som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen. Enligt nämnda förslag, vilket numera bifallits av riksdagen, må dylika lån utlämnas av — förutom andra kreditanstalter — sparbankerna. I anslutning härtill föreslås nu i föreliggande proposition, att till 26 § sparbankslagen fogas ett tillägg, enligt vilket vad i paragrafens tredje, fjärde och femte stycken är stadgat ej skall gälla lån med statlig garanti till den som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen.

III. Fråga om utvidgad rätt för sparbankerna att bevilja bundna lån.

I sitt utlåtande (nr 8) i anledning av propositionen 1946: 26 har *bankoutskottet*, som tillstyrkt det i propositionen framlagda förslaget rörande ökad utlåningsrätt för stadshypoteksföreningarna, tillika anfört att, därest riksdagen bifölle det ifrågavarande förslaget, motsvarande möjlighet att höja belåningsgränsen för bundna lån borde beredas sparbankerna.

I skrivelse den 20 mars 1946 (nr 76) har *riksdagen* anmält, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts proposition nr 26.

I föreliggande proposition föreslås nu sådan ändring med avseende å sparbankernas rätt att bevilja bundna inteckningslån, att sådana lån må beviljas intill 60 procent av fastighets taxerings- och uppskattningsvärde, oavsett om fastigheten är belägen i större stad eller icke. Liksom hittills skulle dock gälla, att denna ökade utlåningsrätt får utnyttjas endast i den mån vederbörande länsstyrelse, efter sparbanksinspektionens hörande, lämnat sitt medgivande härtill.

Föredragande departementschefen har i förevarande sammanhang erinrat om sitt i nyssnämnda proposition nr 26 gjorda uttalande, att hypotekskassans styrelse vid beviljande av dispens borde taga stor hänsyn till i vad mån taxeringsvärdena å orten i fråga måste anses höga och påverkade av högt uppdrivna försäljningspriser; avseende borde även fästas vid de olika sam-

hällenas struktur och i vad mån fastighetsvärdena kunde tänkas röna inverkan av försämrade konjunkturen för mera betydande näringsföretag å orten. Dessa synpunkter borde vara vägledande jämväl såvitt angår länsstyrelsernas dispensgivning. Emellertid borde länsstyrelserna vid sin dispensgivning icke vara beroende av det ortsurval, som stadshypotekskassans styrelse kunde komma att göra med avseende å stadshypoteksföreningarnas rätt att utsträcka belåningsgränsen.

Den nu förordade utvidgningen av sparbankernas rätt att bevilja bundna inteckningslån syntes författningstekniskt böra genomföras genom en ändring av 27 § sparbankslagen.

Utskottet har vid granskning av de föreliggande lagförslagen icke funnit anledning till erinran och får därför tillstyrka, att riksdagen för sin del antager desamma. På grund härav hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 20 juni 1946.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Åkerberg, Carlström*, Sundvik, Friggeråker, Leander, Lindblom*, Fahlander* och Andersson i Tidaholm; samt

från andra kammaren: herrar Svedman, Paulsen, Andersson i Munkaljungby, Mattsson*, Johnsson i Kastanjegården, Sundberg, Nilsson i Landskrona och Fagerholm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
